

Opfristen en overnemen van kennis en vaardigheden van een scenario (P)BLS Basale reanimatie

Scenarioboek

Versie 1.0
April 2025

Kennis, richtlijnen en onderwijs

Basic Life Support

Concept scenario

Noodzakelijke achtergrond van de instructeur

Geef aan welke noodzakelijke achtergrond van de instructeur wordt verwacht om het scenario goed te kunnen begeleiden

Elke (P)BLS instructeur kan dit scenario begeleiden

Instructeur is werkzaam of werkzaam geweest in de gezondheidszorg

Instructeur is werkzaam bij en/of heeft ruime ervaring met zwembaden, reddingsbrigade of gelijksoortige organisaties.

Scenario x – [titel van het scenario]

Doelstelling: *Doel van het scenario*

Benodigheden:

- Gewenst aantal cursisten en benodigd materiaal, bijvoorbeeld: junior pop, stoelen, etc.

Setting:

Omschrijving van de situatie waarin de cursist terecht komt

Verloop van de casus:

- Puntsgewijs beloop van het scenario

Begeleiding (+/- x minuten geschatte speelduur):

- Puntsgewijs de nodige stappen van de begeleiding
- AED S (=shock) of N (=non-shock) en volgorde
- Hoeveel analyses tot stoppen
- Etc.

Checklist: onderdelen van de hulpverlening		Niet waargenomen	Waargenomen
1	<i>Bijvoorbeeld:</i> Adequate borstcompressies: - 100-120/min - 5-6 cm diepte - Juiste positie handen - Niet leunen		

Basic Life Support

Concept scenario

Eindterm + leerdoel:

- *Overkoepelende eindterm.*

De eindtermen zijn onderverdeeld in de volgende categorieën:

- A. De cursist demonstreert het in acht nemen van de veiligheid bij een hulpverlenerssituatie.
- B. De cursist demonstreert hoe hij/zij herkent of een slachtoffer bewusteloos is of niet en demonstreert de adequate reactie hierop.
- C. De cursist demonstreert hoe hij/zij herkent of een slachtoffer een circulatiestilstand heeft of niet en demonstreert de adequate reactie hierop.
- D. De cursist demonstreert het technisch uitvoeren van de BLS.
- E. De cursist demonstreert en benoemt het toepassen van niet-technische vaardigheden tijdens de hulpverlening.
- F. De cursist demonstreert de handelingen die nodig zijn om een luchtwegbelemmering door een vreemd voorwerp bij een volwassenen op te heffen.
- G. De cursist demonstreert de handelingen die nodig zijn om een actieve bloeding te stelpen.
- H. De cursist demonstreert die handelingen die noodzakelijk zijn voor het uitvoeren van zijn/haar kerntaak.

Na het voorbeeld scenario (verslikking/verstikking) zijn de eindtermen (per categorie) met een uitgebreidere uitleg terug te vinden.

Basic Life Support

Regulier scenario (voorbeeld)

Scenario – ‘Verslikking/verstikking’

Doelstelling: Hulp bieden volgens de richtlijnen NRR bij verstikking/verslikking en nadien opstarten reanimatie.

Benodigdheden:

- Volwassen pop
- AED-trainersunit
- 1 à 2 cursisten

Setting:

Tijdens een etentje in een restaurant verstikt iemand zich in een krielaardappeltje. AED aanwezig in restaurant.

Verloop van de casus:

- Slachtoffer is in paniek vanwege ademtekort.
- Cursist lukt het niet om middels bekende manoeuvres luchtweg vrij te maken.
- Slachtoffer verliest bewustzijn en heeft geen spontane ademhaling.
- AED komt ter plaatse.
- Hulpverlening stopt bij overname ambulancepersoneel.

Begeleiding (4-6 min):

- 2^e Instructeur speelt slachtoffer.
- Na 5 rugstoten en 5 buikstoten verliest slachtoffer het bewustzijn
- AED: N-N-N

Onderdeel hulpverlening		Niet waargenomen	Waargenomen
1	Let op veilige werkomgeving		
2	Alarmeert 112 (alleen, dan pas na 5 rug- en 5 buikstoten)		
3	Plaatst handen op juiste wijze voor rug- en buikstoten		
4	Geeft om en om 5 rug- en 5 buikstoten		
5	Signaleert op tijd dat slachtoffer bewustzijn verliest		
6	Past op juiste wijze BLS-algoritme toe		
7	Gebruikt op juiste wijze AED		
8	Draagt over aan ambulancepersoneel		

Basic Life Support

Regulier scenario (voorbeeld)

Eindterm + leerdoel:

D: De cursist demonstreert het technisch uitvoeren van de BLS

- **D.1:** De cursist demonstreert het beademen en geven van borstcompressies bij een volwassene.
- **D.5:** De cursist demonstreert het gebruik van de AED bij een volwassene met een circulatiestilstand.

F: De cursist demonstreert de handelingen die nodig zijn om een luchtwegbelemmering door een vreemd voorwerp bij een volwassene op te heffen.

F.1: De cursist demonstreert hoe hij herkent of bij een slachtoffer sprake is van een luchtwegbelemmering door een vreemd voorwerp.

Basic Life Support Eindtermen

Eindtermen

A De cursist demonstreert het in acht nemen van de veiligheid bij een hulpverlenerssituatie.

Globaal kan hierbij vermeld worden dat de cursist bewust rekening houdt met het veiligheidsaspect van een hulpverlening. Er hoeft niet steeds uitgebreid stilgestaan te worden – mits de casus hierom vraagt- maar er moet wel degelijk een bewuste veiligheidsstap worden gemaakt.

A.1 De cursist demonstreert het alleen in een veilige situatie benaderen van een slachtoffer

Uiteraard geldt dat eigen veiligheid altijd voor gaat. Echter, in sommige situaties is het mogelijk om de omgeving dusdanig te (laten) beïnvloeden, dat de situatie veranderd en er een veilige omgeving ontstaan om een hulpverlening op te starten. Soms kan dat door een slachtoffer te verplaatsen, obstakels of de bron van het gevaar weg te nemen (bijvoorbeeld elektriciteit afkoppelen).

A.2: De cursist benoemt in welke situaties persoonlijke beschermingsmiddelen wenselijk zijn Deze eindterm is niet relevant voor het scenarioboek.

A.3 De cursist demonstreert het veilig toepassen van een AED

Bij het veilig toepassen van een AED is het van belang dat de gesproken opdrachten van het apparaat gevolgd worden. Dit is met name belangrijk tijdens de analysefase en het moment rondom de defibrillatie. De cursisten moeten duidelijk aangeven naar hun omgeving wanneer het slachtoffer niet aangeraakt moet worden, bijvoorbeeld door met hun armen gespreid naar opzij te zitten (zoals op introductiefilm aangegeven).

B De cursist demonstreert hoe hij/zij herkent of een slachtoffer bewusteloos is of niet en demonstreert de adequate reactie hierop.

B.1 De cursist demonstreert het controleren van het bewustzijn bij een slachtoffer

Door de combinatie van een fysieke- en verbale prikkel zou een slachtoffer zonder bewustzijnsproblemen moeten reageren. Er is door de Nederlandse Reanimatie Raad bewust gekozen voor een neutrale en universele ‘gaat het?’ als verbale prikkel.

B.2 De cursist demonstreert het inroepen van de noodzakelijke hulp bij een bewusteloos slachtoffer

Er moet in ieder geval 112 gebeld worden. Ook moet bij een bewusteloze slachtoffer de AED gevraagd worden, daar het wetenschappelijk bewezen is dat snelle defibrillatie overlevingskansen vergroot.

C De cursist demonstreert hoe hij/zij herkent of een slachtoffer een circulatiestilstand heeft of niet en demonstreert de adequate reactie hierop.

Het belang van het herkennen van een circulatiestilstand lijkt meer en meer een belangrijk aspect te worden binnen reanimatie in het algemeen. Inmiddels weten veel mensen hoe ze moeten reanimeren, maar de herkenning van de circulatiestilstand is nog steeds een punt waar veel verbetering mogelijk is.

Basic Life Support Eindtermen

C.1 De cursist demonstreert het vrijmaken van de ademweg en het controleren van de ademhaling bij een slachtoffer

Van belang is dat het hoofd achterover is gekanteld en de kin gelift wordt. Met name het liften van de kin zorgt voor het opengaan van de luchtweg doordat de tongbasis wordt opgetild van de diepe keelholte.

C.2 De cursist demonstreert het opstarten van de reanimatie bij een bewusteloos slachtoffer dat niet normaal ademt

De cursist moet na het vaststellen van de circulatiestilstand direct beginnen met het geven van borstcompressies. Het is wetenschappelijk bewezen dat zo snel mogelijk starten met borstcompressies na het ontstaan van een circulatiestilstand (en deze compressies zo kort mogelijk onderbreken) een positieve bijdrage levert aan de overlevingskansen.

C.3 De cursist demonstreert het opstarten van de reanimatie bij een bewusteloze drenkeling die niet normaal ademt

In principe handelt de cursist naar het stappenplan dat hem of haar is aangeleerd in de basis cursus. Ook bij drenkelingen wordt het reguliere algoritme toegepast, tenzij hij/zij getraind is in het kader van een functie bij de KNRM of Reddingsbrigade.

C.4 De cursist demonstreert het toepassen van de 'stabiele' zijligging bij een bewusteloos slachtoffer dat wel normaal ademt

Het is niet persé noodzakelijk om een 'stabiele' zijligging stapsgewijs uit te voeren. Onderzoek laat zien dat zodra een bewusteloos slachtoffer enkel op de zij wordt gedraaid, dit geen verschil laat zien met de klassieke stabiele zijligging. Vandaar het credo: op de zij, luchtweg vrij.

C.5 De cursist demonstreert het inroepen van de noodzakelijke hulp bij een bewusteloos slachtoffer dat niet normaal ademt

Dit komt al aan bod in eindterm B.2

D De cursist demonstreert het technisch uitvoeren van de BLS.

Hierin wordt bedoeld het geven van Basic Life Support volgens de laatste richtlijnen 'basale reanimatie van volwassenen', uitgegeven door de Nederlandse Reanimatie Raad.

D.1 De cursist demonstreert het beademen en geven van borstcompressies bij een volwassen slachtoffer

Volgens de laatste richtlijnen wordt hiermee bedoeld dat er 30 borstcompressies (met een frequentie van 100/min, maximaal 120/min de borstkas 5 cm, maximaal 6 cm wordt ingedrukt en niet leunend) wordt afgewisseld met 2 beademingen. Deze beademingen vinden in principe mond-op-mond of met een beademingsmasker/-doekje plaats. Beademen met andere devices enkel wanneer iemand hiervoor is getraind.

D.2 De cursist demonstreert het beademen en geven van borstcompressies bij een baby/kind

In principe handelt de cursist naar het stappenplan dat hem of haar is aangeleerd in de basis cursus. Ook bij kinderen en baby's wordt het reguliere algoritme toegepast, tenzij hij/zij getraind is.

Basic Life Support Eindtermen

D.3 De cursist demonstreert het beademen en geven van borstcompressies bij een drenkeling

Zie eindterm C3

D.5 De cursist demonstreert het gebruik van een AED bij een volwassene met een circulatiestilstand

Zodra de AED beschikbaar is, moet deze worden gebruikt. De gesproken instructies moeten worden opgevolgd.

D.6 De cursist demonstreert het gebruik van een AED bij een baby/kind met een circulatiestilstand

Bij kinderen <8 jaar wordt bij voorkeur een AED gebruikt met kinderelektrodes. Dit heeft enerzijds te maken met de grootte van de plakkers, maar met name ook met de hoeveelheid energie die afgegeven wordt bij de defibrillatie.

D.8 De cursist benoemt of demonstreert het gebruik van een AED als sprake is van een slachtoffer dat nat is, veel borstbehaaring heeft of een ICD/PC maker draagt

De elektrodes moeten goed contact maken met de huid. Een overmaat aan beharing kan dit in de weg staan. De plaats waar de elektrodes geplakt moet worden, moet dan ook zo veel mogelijk haarvrij gemaakt worden door middel van het scheermes. Een nat slachtoffer, moet worden afgedroogd. Dit heeft te maken met het klevend vermogen van de elektrodes enerzijds en geleiding van de elektriciteit anderzijds. Een ICD/pacemaker heeft zogenaamde leads die bevestigd zijn in de hartspier. Een defibrillatie van extern heeft teveel energie om over dergelijke kabels gegeven te worden. Daarom moet een AED-elektrode niet over een ICD of pacemaker geplakt worden.

D.9 De cursist demonstreert het vrijhouden van de luchtweg bij een bewusteloos slachtoffer met een normale ademhaling

Dit komt al aan bod in eindterm C.4

E De cursist demonstreert en benoemt het toepassen van niet-technische vaardigheden tijdens de hulpverlening.

E.1 De cursist demonstreert efficiënte samenwerking tijdens de hulpverlening

Efficiënte samenwerking wil zeggen dat elke betrokken hulpverlener een rol/functie heeft en dat iedere betrokken hulpverlener ook op de hoogte is van wie welke rol invult. Daarnaast is het niet nodig dat bij een reanimatieoproep er 10 burgerhulpverleners de locatie betreden, mede om de samenwerking te vergemakkelijken. Tijdens een dergelijke hulpverlening kunnen de rollen verdeeld worden wat betreft borstcompressies/beademingen, AED-gebruik, afwisselen, en familie begeleiden. Samenwerken houdt ook in dat de betrokken hulpverleners met elkaar communiceren en zo nodig informatie overdragen. Dit laatste is met name van belang bij overname door ambulancedienst. Tevens zullen hulpverleners ook samenwerken met andere professionele hulpverleners zoals brandweer en politie.

Basic Life Support Eindtermen

E.2 De cursist demonstreert effectief leiderschap en volgerschap tijdens de hulpverlening

De ambulanceverpleegkundige die als eerste ter plaatse komt bij een reanimatie, heeft altijd de leiding over de hulpverlening, tenzij overgedragen. In de periode waarin er nog geen ambulance ter plaatse is, maar wel andere (burger)hulpverleners, politie of brandweer is het gecoördineerd samenwerken van belang. Hierin staat idealiter een leidend/coördinerend persoon op, waarbij de rest van de groep zal volgen. Effectief leiderschap wil niets meer zeggen dan dat er 1 persoon is die op dat moment de te nemen stappen communiceert met de andere betrokken hulpverleners. De een is hier van nature meer mee begaan dan de ander. Dit is niet erg. De te nemen stappen zijn namelijk redelijk overzichtelijk en beslaan het algoritme van de BLS.

De steeds andere context waarin de hulpverlening plaats moet vinden met steeds andere betrokken hulpverleners maakt dat leiderschap noodzakelijk is. Effectief volgerschap houdt niet meer in dan dat de aanwijzingen van de leidende persoon worden opgevolgd, ongeacht of diegene het op dat moment daar mee eens is of niet. Dit is in het belang van de hulpverlening.

E.3 De cursist demonstreert een effectieve taakverdeling tijdens de hulpverlening

Zoals al beschreven in E.1 moeten taken worden verdeeld. Het opstarten van de reanimatie (borstcompressies en beademingen), aansluiten van de AED, afwisselen van BLS, begeleiden van familie/omstanders en eventueel de situatie verder begeleiden als omstanders op afstand, ambulance opwachten en dergelijke. Zoals eerder benoemd is het niet noodzakelijk om met 10 (burger)hulpverleners een hulpverlening te betreden. Effectief volgerschap is dan ook om terug te keren als er zichtbaar voldoende hulp aanwezig is, of indien dat gevraagd wordt.

E.4 De cursist benoemt wanneer een reanimatie gestopt mag worden of niet gestart hoeft te worden

Volgens de huidige richtlijnen is de reanimatiepenning – indien zichtbaar gedragen – een rechtsgeldige vorm om aan te geven dat iemand niet gereanimeerd wil worden. In het verlengde daarvan zijn tatoeages ook rechtsgeldig, daar de verklaring tot de betreffende persoon is te herleiden.

E.6 De cursist draagt kort en bondig over aan de medisch zorgprofessional

De aspecten die overgedragen moeten worden zijn: hoe lang de reanimatie reeds bezig is en hoeveel defibrillaties de AED heeft gegeven. Indien beschikbaar is medische informatie van het slachtoffer (gekende ziekten, medicatie en allergie) zeker van belang om over te dragen aan de medisch zorgprofessional zoals een ambulanceverpleegkundige.

E.7 De cursist stelt grenzen

Deze eindterm is niet relevant voor het scenarioboek

E.8 De cursist stelt prioriteiten in de hulpverlening

Zoals benoemt in C.2 is wetenschappelijk aangetoond dat het zo snel mogelijk starten met BLS na het ontstaan van een circulatiestilstand de overlevingskansen vergroot. Dit geldt ook voor het zo snel mogelijk defibrilleren. Dergelijke handelingen mogen echter niet ten koste gaan van veiligheid. Als de veiligheid in het geding is, moeten hiervoor passende maatregelen genomen worden, zo mogelijk zelfs het niet starten van de hulpverlening.

Basic Life Support Eindtermen

E.9 De cursist geeft doelgericht instructie en informatie

Dit aspect ligt in het verlengde van E2. Om effectief leiderschap te kunnen tonen, moeten de opdrachten die gegeven worden doelgericht zijn, wat wil zeggen dat met korte zinnen de te volgen stappen duidelijk zijn voor het hele team. Daarnaast ligt dit punt in het verlengde van de informatie overdracht, zoals benoemd in E.6.

E.10 De cursist participeert op actieve doeltreffende en respectvolle wijze in het hulpverlenersteam

De cursist moet blijk geven van een actieve leerhouding en op een respectvolle manier om te gaan in het team waarin hij/zij participeert. Dit overlapt grotendeels met meerdere eindtermen en zijn ook algemeen geaccepteerde normen en waarden.

E.11 De cursist benoemt de belangrijkste aandachtspunten voor werkplekmanagement

De aandachtspunten zijn met name bedoeld om ervoor te zorgen dat de veiligheid van de situatie en de kwaliteit van de reanimatie zo optimaal mogelijk zijn. Reanimeren terwijl het slachtoffer naast een toiletpot ligt bijvoorbeeld, is vele malen minder effectief dan wanneer hulpverleners alle ruimte hebben om goed bij de borstkas te kunnen. Er moet dus voldoende ruimte zijn om de BLS te kunnen uitvoeren, met oog voor overname van de aanrijdende professionele hulpdiensten. Problemen kunnen worden opgelost door de omgeving te veranderen (voorwerpen te verplaatsen) ofwel het slachtoffer te verplaatsen. Dit moet per situatie worden beoordeeld.

F De cursist demonstreert de handelingen die nodig zijn om een luchtwegbelemmering door een vreemd voorwerp bij een volwassenen op te heffen.

F.1 De cursist demonstreert hoe hij/zij herkent of bij een slachtoffer sprake is van een luchtwegbelemmering door een vreemd voorwerp

Verslikking en verstikking gaat gepaard met panikerende reactie bij het slachtoffer en over het algemeen een hevige hoestprikkel. Bij een milde luchtwegobstructie kan het slachtoffer nog hoesten en moet dit met name gestimuleerd te worden. Indien hoesten niet meer lukt, is er sprake van een ernstige luchtwegobstructie. 112 moet gealarmeerd worden en de buik- en rugstoten moeten afgewisseld worden. Zodra het slachtoffer bewusteloos raakt is er sprake van een reanimatiesetting. Deze moet worden opgestart volgens de richtlijnen BLS. Met de borstcompressies kan de obstructie alsnog worden losgeduwd.

F.2 De cursist demonstreert het slaan tussen de schouderbladen om de luchtwegbelemmering op te heffen

F.3 De cursist demonstreert het geven van buikstoten om de luchtwegbelemmering op te heffen

F.4 De cursist demonstreert het beademen en geven van borstcompressies bij een bewusteloos slachtoffer met een luchtwegbelemmering door een vreemd voorwerp Zie D.1

Basic Life Support Eindtermen

G De cursist demonstreert de handelingen die nodig zijn om een actieve bloeding te stelpen.

G.1 De cursist demonstreert het direct uitvoeren van druk op de wond met en zonder hulpmiddelen.

Het stoppen van een grote bloeding kan levensreddend zijn en een reanimatie voorkomen. Dit is de reden dat het is opgenomen in de nieuwe cursus. Directe druk op de verwonding is de manier waarop de bloeding tot stoppen moet worden gedrongen. Er is in deze cursus geen aandacht voor het tourniquet.

H De cursist demonstreert die handelingen die noodzakelijk zijn voor het uitvoeren van zijn/haar kerntaak.

H.1 De cursist demonstreert het effectief beademen van een slachtoffer met behulp van een beademingsmasker.

Alle cursisten, zeker de burgerhulpverleners, moeten getraind worden om het beademingsmasker te gebruiken. Deze zit heden ten dage bij alle AED-apparaten geleverd en zorgt voor een veiligere/hygiënischere wijze van beademen.

H.2 De cursist demonstreert het effectief beademen van een slachtoffer met behulp van een self inflating bag

Deze eindterm is niet relevant voor dit scenarioboek.

H.3 De cursist demonstreert het correct bepalen van de juiste maat oropharyngeale tube en kan deze inbrengen

Deze eindterm is niet relevant voor dit scenarioboek.

H.4 De cursist benoemt hoeveel hulpverleners wenselijk zijn bij een RON oproep.

Zoals benoemd in E.1 volgt er nog een advies over dit onderwerp. Hier kan van af geweken worden in bepaalde situaties waarin meer hulpverleners wenselijk zijn, zoals bij reanimaties met veel omstanders/familie. Het is aan te bevelen om als burgerhulpverlener te luisteren naar opdrachten van collega-(burger)hulpverleners indien er al voldoende hulpverleners ter plaatse zijn. Ook indien er al ambulance ter plaatse is, is het niet meer noodzakelijk om als burgerhulpverlener aan te sluiten.

H.5 De cursist benoemt aandachtspunten bij een reanimatie van een slachtoffer met een trachea canule

Deze eindterm is niet relevant voor dit scenarioboek

H.6 De cursist benoemt aandachtspunten bij een reanimatie van een slachtoffer in een grote mensen massa.

In een grote massa is veiligheid van de situatie als eerste van belang. Daarna moet worden beoordeeld of het starten van de hulpverlening op die plek kan plaatsvinden. Meerdere mensen zijn wenselijk om omstanders op afstand te houden en de noodzakelijke taken uit te kunnen voeren, zie E.3

H.7 De cursist demonstreert het beademen en geven van borstcompressies bij een slachtoffer in een tandartsenstoel

Deze eindterm is niet relevant voor dit scenarioboek.

